

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств м. Києва і Київської
області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств м. Києва і Київської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств м. Києва і Київської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств регіону очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні вищими темпами:** баланс відповідей – 18.5% (у попередньому кварталі – 7.3%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.2%. Найоптимістичніші очікування в підприємств переробної промисловості (баланс відповідей – 33.3%);
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 57.9% респондентів очікують, що інфляція перевищить 10.0% (у попередньому опитуванні – 72.4%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікувало 82.4% респондентів (як у попередньому кварталі – 75.6%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 14.8% (у III кварталі 2023 року – 7.6%), у цілому по Україні – 4.1% (таблиця). Найвищі очікування в респондентів підприємств сільського господарства (баланс відповідей – 33.3%), водночас підприємства енерго- та водопостачання очікують погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств («мінус» 33.3%);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 21.8% (у попередньому кварталі – 20.2%). Водночас респонденти очікують помітного збільшення реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 18.8% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 2.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 13.9% (у попередньому кварталі – 8.9%). Респонденти області очікують помірне збільшення обсягу інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – 1.6% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 1.6%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.6% та «мінус» 6.9% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 4.5% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 4). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 6.5%. Найоптимістичніші очікування в респондентів підприємств інших видів економічної діяльності (баланс відповідей – 17.3%);
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства,** високими темпами: баланси відповідей – 88.1% та 71.3% відповідно (у попередньому кварталі – 86.1% та 65.8% відповідно) (графік 6). Найвищі очікування щодо зростання цін на реалізацію продукції власного виробництва в респондентів підприємств будівництва та торгівлі (баланси відповідей – 88.9% та 84.7% відповідно). За оцінками респондентів, найбільше на подорожчання товарів / послуг власного виробництва впливатимуть курс гривні до іноземних валют, ціни на енергоносії та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 60.8% та 64.5% відповідно (у попередньому кварталі – 55.8% та 53.6% відповідно) (графіки 4, 6).

Спроможність підприємств нарощувати виробництво найбільше обмежують воєнні дії та їх наслідки, недостатній попит та брак кваліфікованих працівників (вплив останнього чинника посилюється порівняно з попереднім опитуванням). Респонденти також відмічають значне посилення впливу занадто високих цін на енергоносії (графік 5).

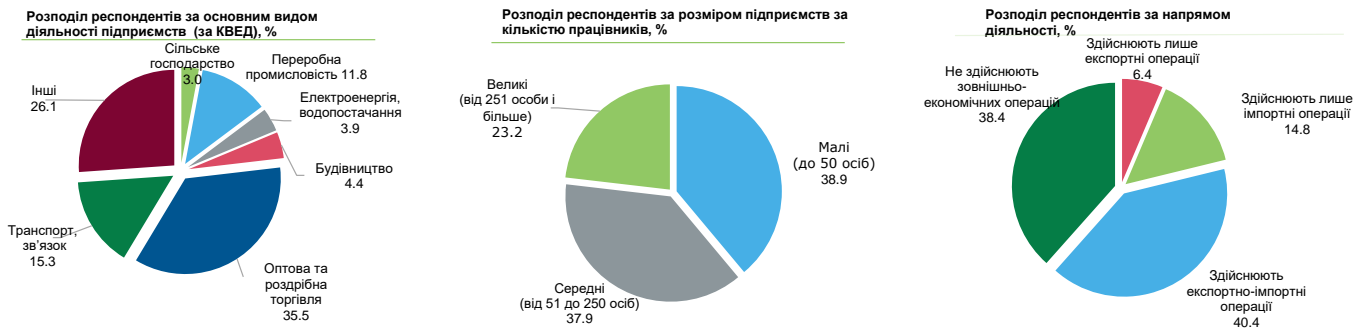
Підприємства очікують, що **потреба в позикових коштах** найближчим часом **зростатиме дещо повільніше** (графік 9). Респонденти, які планують брати кредити (36.2% опитаних), надають перевагу запозиченням у національній валюті. Оцінки умов доступу до банківських кредитів останнім часом послабилися, але залишаються жорсткими (графік 10). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави (графік 11).

95.0% респондентів зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

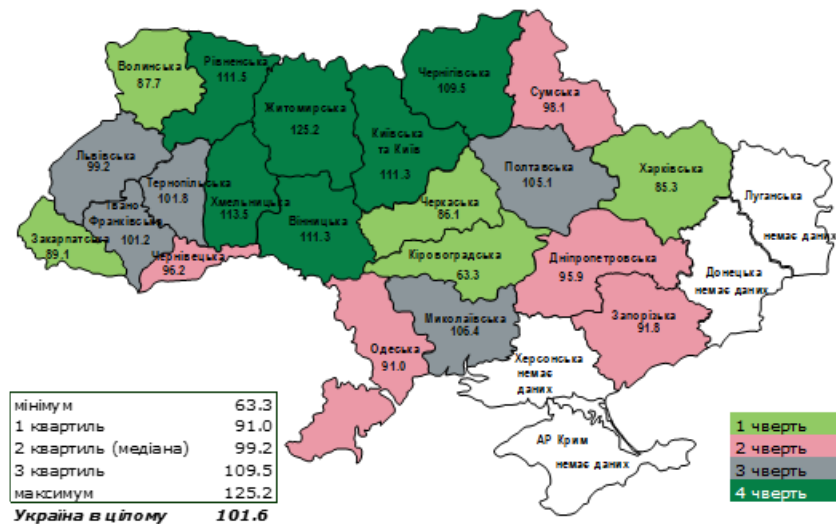
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств добрий:** баланс відповідей – 5.0% (у III кварталі 2023 року – 6.6%). Найвищі оцінки в респондентів підприємств переробної промисловості та торгівлі – по 12.5%. У цілому по Україні фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 23.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 6.5%);
- **підприємства спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 11.5% (у III кварталі 2023 року – 8.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 жовтня – 27 листопада 2023 року;
- опитано всього 203 підприємства;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, енерго- та водопостачання, будівництво, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств м. Києва і Київської області щодо їх ділової активності (за складовими)

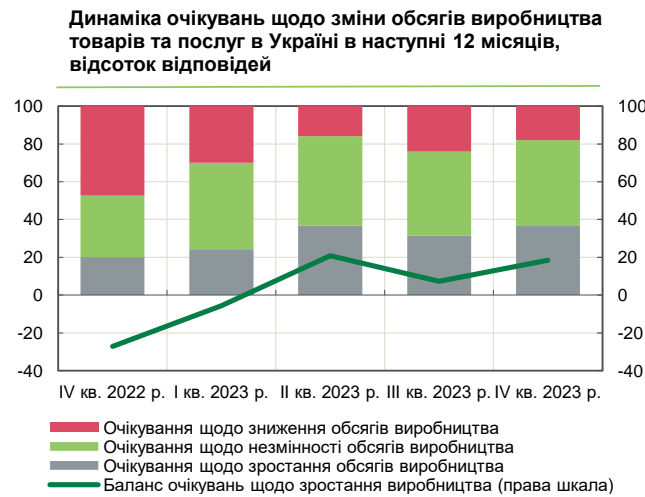
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-4.4	2.0	21.7	7.6	14.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-8.7	6.6	21.3	20.2	21.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-20.7	-10.4	-3.2	-1.6	1.6
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-9.7	-8.1	6.6	8.9	13.9
кількості працівників	-15.8	-16.5	3.5	0.0	4.5

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

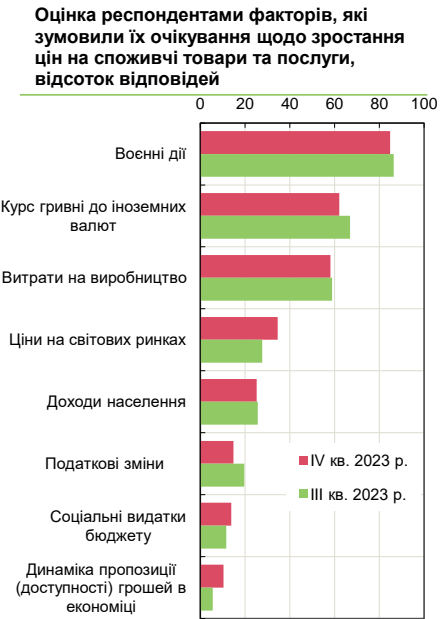
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

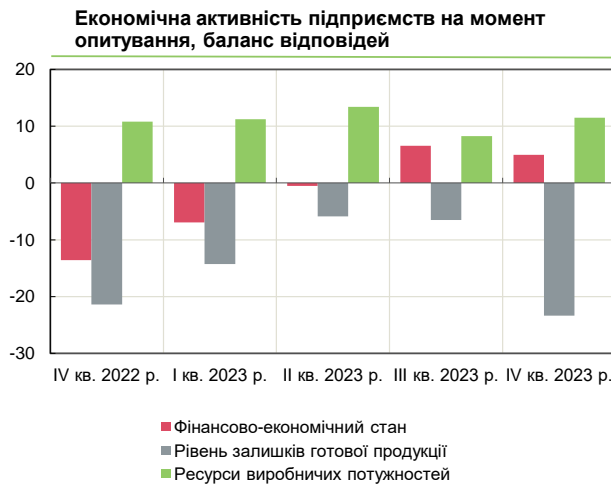
Графік 1

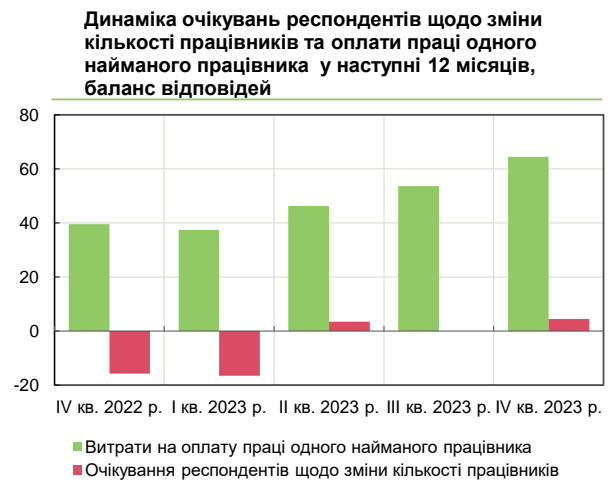
Графік 2

Графік 3

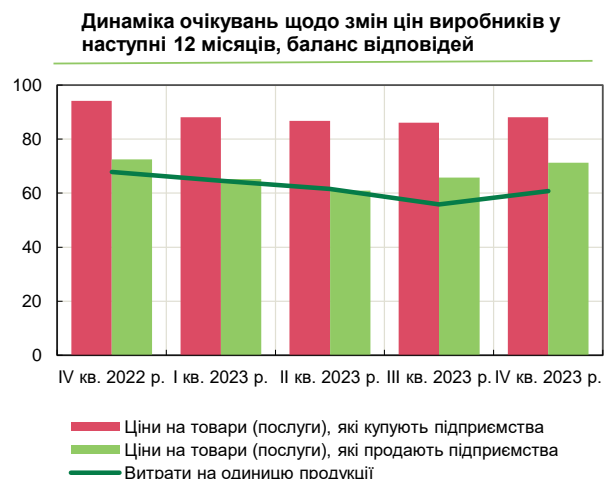
Графік 4

Графік 5

Графік 6

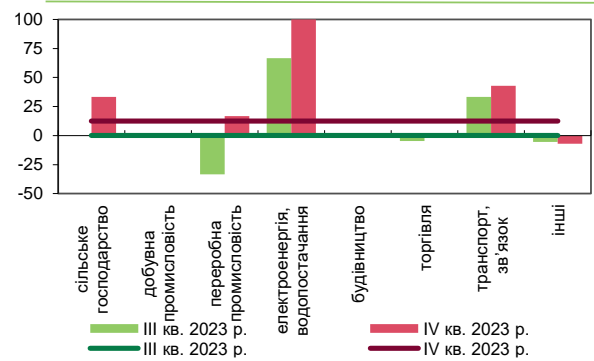
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

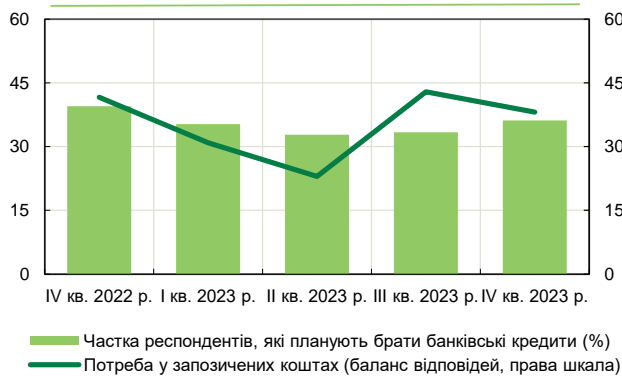
Графік 8

Динаміка очікувань обсягів іноземних інвестицій у наступні 12 місяців підприємствами, які їх залучають,

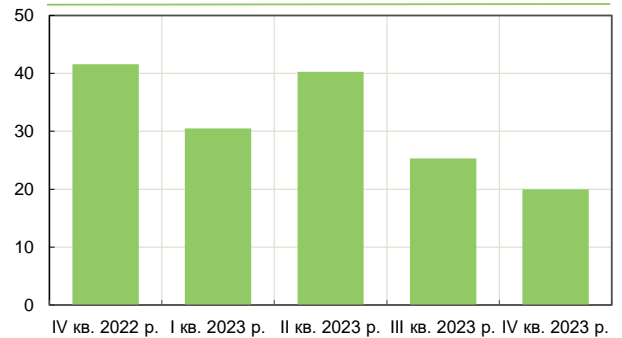
Графік 9

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 10

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 11

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

